

רש"י, חגיגה דף יג ע"א, כתב:

רכובי - הוא עצם הירך הסמוך לשוק, ירך הוא עצם הקולית התקוע במתנים.⁸

וכן כתבו תוספות, נזיר דף נב ע"ב:

ויש מפרשים דשני שוקים וירך אחד קרי שנים, לפי שהשוקים דקים ביותר והוו כחד, ועם ירך אחד נחשבים כשני עצמות, ושני ירכים ושוק אחד הרי שלשה, לפי שהירכים עבים וגדולים נחשבין כשנים, והשוק עמהם הרי שלשה.⁹

אם כן, השוק אינו החלק העבה שמעל הברך, אלא האבר שתחת הברך, שהוא דק יותר.

בספר יד רמ"ה, בבא בתרא דף נז ע"ב, סימן רסב, כתב:

בעא מיניה רבי יוחנן מרבי בנאה: חלוק של תלמידי חכמים [כיצד]? כל שאין בשרו נראה מתחתיו. כלומר שיהא מגיע עד פי הסנדל או המנעל כדי שלא יהא בשר שוקו נראה מתחת החלוק.

אם השוק הוא מעל הברך, אין צורך שהחלוק יגיע לסנדל כדי שלא יראה בשר השוק; מכאן שהשוק הוא מתחת לברך.

רש"י מסכת מנחות דף לג ע"א כתב:

איסתוירא - היינו מקום חיבור השוק והרגל ומעומד הוא, כזה, כשירה.

עבידא כסיכתא - נגר כשל אומנים כזה — פסול. לישנא אחרינא: איסתוירא - כי היכי דמקום חיבור השוק והרגל הוי השוק זקוף מלמעלה והרגל שוכב כזה, כך הניחה למזוזה, כשירה, הואיל וראשה אחד זקוף.

אם ה"שוק" מחובר ל"רגל" בזוית ישרה, יוצא ש"הרגל" היא כף הרגל והשוק הוא מתחת לברך.

פרק טו: שיטת התוספות ישנים

כתבו התוספות ישנים, יומא דף עא ע"ב (נדפסו על הדף בש"ס וילנא):

וא"ת, הא אמר לעיל (דף כה.) "נוטל מצנפתו של אחד מהם" אלמא גבי כהן הדיוט נמי קרי ליה מצנפת! י"ל, דודאי בלשון תלמוד אין חילוק, ומשונה הוא מלשון המקרא, דלשון חכמים לעצמו. שהרי כמו כן מצינו בשוק של שלמים, דפליגי על ר' יהודה בסוף משנה דפרק הזרוע (דף קלד:) שהיא מן הארכובה ולמעלה, אף על פי שבכל מקום בתלמוד קורא שוק מן הארכובה ולמטה, כדאמר במצות חליצה (דף קג.) דהוה ליה איסתוירא מעל ושוקא מעל דמעל, וכן שוק דריש אהלות חשיב ליה למטה מן הארכובה.

התוספות ישנים הביאו חלק מהראיות מהגמרא שהובאו לעיל להוכיח ששוק הוא מתחת לברך, וציינו שבכל מקום בתלמוד (!) קורא שוק מן הארכובה ולמטה. כדי ליישב את

⁸ ראה הערה 1.

⁹ ראה הערה 1.